

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. від «25» серпня 20119 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА
ECONOMY OF AN ENTERPRISE**

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь	бакалавр	/ bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/ Social and behavioral sciences
	06 Журналістика	/ Journalism
	07 Управління та адміністрування	/ Management and administration
	08 Право	/ Law
	12 Інформаційні технології	/ Information Technology
спеціальність	053 Психологія	/ Psychology
	054 Соціологія	/ Sociology
	061 Журналістика	/ Journalism
	075 Маркетинг	/ Marketing
	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	/ Entrepreneurship, Trade and Stock Exchange Activity
	081 Право	/ Law
	121 Інженерія програмного забезпечення	/ Software Engineering
	122 Комп'ютерні науки	/ Computer Sciences
	125 Кібербезпека	/ Cyber Security

Київ 2019

Розповсюдження і тиражування без спеціального дозволу КНТЕУ заборонено

Автори: Г.В. Блакита, д-р екон. наук, проф.
І.О. Чаюн, канд. екон. наук, доцент
В.Г. Андрєєва, канд. екон. наук, доцент

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри економіки та фінансів підприємства 27.05.2019 р., протокол № 20.

Рецензенти: І.О.Бланк, доктор екон. наук, професор
С.В. Кошовий, директор
ТОВ «ГОЛДПІРС»
О.В. Криворучко, доктор техн. наук, професор
П.М. Пальчук, канд. юрид. наук, доцент
Н.А. Латигіна, доктор політ. наук, професор
Я.В. Лісук, канд. екон. наук, доцент
Навчально-методичне видання

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА ECONOMY OF AN ENTERPRISE

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь	бакалавр	/ bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки 06 Журналістика 07 Управління та адміністрування 08 Право 12 Інформаційні технології	/ Social and behavioral sciences / Journalism / Management and administration / Law / Information Technology
спеціальність	053 Психологія 054 Соціологія 061 Журналістика 075 Маркетинг 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність 081 Право 121 Інженерія програмного забезпечення 122 Комп'ютерні науки 125 Кібербезпека	/ Psychology / Sociology / Journalism / Marketing / Entrepreneurship, Trade and Stock Exchange Activity / Law / Software Engineering / Computer Sciences / Cyber Security

Автори: БЛАКИТА Ганна Владиславівна
ЧАЮН Ірина Олександрівна
АНДРЕЄВА Вікторія Геннадіївна

ВСТУП

Сучасний стан розвитку економічних відносин супроводжується підвищеною динамікою змін внутрішнього та зовнішнього середовища, що обумовлює зміну підходів до організації діяльності підприємств всіх видів та форм власності, особливо в умовах Європейської інтеграції України.

Дисципліна "Економіка підприємства" викладається студентам освітнього ступеню «бакалавр» спеціальностей 053 «Психологія» (спеціалізація «Практична психологія»), 054 «Соціологія» (спеціалізація «Соціологія економічної діяльності»), 061 «Журналістика» (спеціалізація «Реклама і зв'язки з громадкістю»), 075 «Маркетинг» (спеціалізація «Маркетинг»), 081 «Право» (спеціалізації: «Цивільне право і процес», «Фінансове право», «Правове забезпечення безпеки підприємницької діяльності»), 121 «Інженерія програмного забезпечення» (спеціалізація «Інженерія програмного забезпечення»), 125 «Кібербезпека» (спеціалізація «Безпека інформаційних і комунікаційних систем в економіці»).

Програма та робоча програма підготовлена відповідно до стандартів вищої освіти КНТЕУ, освітніх програм та робочих навчальних планів відповідних спеціалізацій.

Предметом вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є сукупність теоретичних, методичних та прикладних аспектів діяльності та розвитку підприємства з врахуванням динамічних змін внутрішнього і зовнішнього середовища його функціонування.

Програма та робоча програма складається з таких розділів:

I. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетентності), її місце в освітньому процесі.

II. Зміст дисципліни.

III. Структура дисципліни та розподіл годин за темами (тематичний план).

IV. Тематика та зміст лекційних, практичних занять та самостійної роботи студентів.

V. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ), ЇЇ МІСЦЕ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Метою викладання дисципліни «Економіка підприємства» є формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту окремих напрямів цієї діяльності та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують.

Об'єктом вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є економічні ресурси та результати господарсько-фінансової діяльності підприємства, теоретико-методологічні основи оцінки ефективності формування, використання та розвитку його ресурсного потенціалу.

Завданнями даної дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів з наступних питань:

- підприємство як суб'єкт господарювання та основні напрями його господарсько-фінансової діяльності (операційна, інвестиційна, інноваційна, фінансова, зовнішньоекономічна);
- методологічні та методичні засади планування діяльності підприємства;
- визначення складових ресурсного потенціалу підприємства та шляхи його ефективного використання;
- формування та використання трудових ресурсів підприємства, системи матеріального стимулювання; методичні підходи до оцінки та планування чисельності та фонду оплати праці працівників підприємства;
- економічний зміст матеріальних ресурсів підприємства, механізм їх формування та використання, методичні підходи до оцінки та планування;
- особливості інноваційної діяльності підприємства;
- механізм формування економічних результатів господарсько-фінансової діяльності підприємства;
- оцінка ефективності господарської діяльності та пошук шляхів її підвищення;
- конкурентоспроможність підприємства та методи її оцінки.

Змістом компетентностей вивчення дисципліни є отримання студентами теоретичних знань і практичних навичок для самостійного вирішення завдань господарсько-фінансової діяльності підприємства, здійснення економічних розрахунків, визначення ефективності

діяльності підприємства та окремих програм, бізнес-проектів, спроможності давати оцінку наслідкам рішень, що приймаються.

В результаті опанування програми дисципліни студент повинен мати цілісну уяву та вміти використовувати знання про:

- економічні основи функціонування підприємства у системі ринкових відносин, важелі державного регулювання та систему оподаткування діяльності підприємства, основні напрями та види його діяльності;
- систему оцінки та планування обсягів і результатів діяльності підприємства, його ресурсного потенціалу;
- зовнішнє середовище діяльності підприємства та його вплив на значення основних результативних показників;
- ресурсний потенціал підприємства та його складові;
- основні результативні показники діяльності підприємства, порядок їх формування та систему чинників, які визначають їх значення;
- матеріальні ресурси підприємства та взаємозв'язок ефективності їх формування і використання з ключовими параметрами його фінансового стану;
- капітал підприємства, його структуру, взаємозв'язок з фінансовими ресурсами, економічні основи формування та використання;
- трудові ресурси підприємства, їх місце в системі ресурсного забезпечення та формуванні фінансових результатів його діяльності;
- ефективність, конкурентоспроможність підприємства та його продукції.

Студент повинен вміти користуватись сучасними методами та інструментарієм:

- оцінки розвитку економічних явищ, аналізу, синтезу, прогнозування зміни суспільних явищ у конкретних історичних умовах;
- планування обсягів діяльності, необхідних ресурсів з урахуванням зовнішніх і внутрішніх обмежень та ризиків, економічного обґрунтування окремих програм чи проектів діяльності підприємства;
- оцінювання та планування обсягів, складу, джерел фінансування ресурсів підприємства: матеріальних та трудових;
- оцінювання та планування доходів, поточних витрат та фінансових результатів від операційної діяльності підприємства;

- прийняття управлінських рішень, оцінювання їх впливу на результати фінансово-економічної діяльності підприємства та оцінки їх ефективності в цілому.

Місце в освітньому процесі. Вивчення дисципліни «Економіка підприємства» базується на знаннях з таких дисциплін як: «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Фінанси», «Статистика», «Економічна інформатика», «Фінансова математика» та ін.

II. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Підприємство в системі ринкових відносин

Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин. Підприємство як суб'єкт та об'єкт ринкових відносин. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. Основні ознаки підприємства. Підприємство як юридична особа: поняття, основні характеристики та правова відповідальність. Поняття економічного суверенітету, самоокупності та самофінансування підприємства.

Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика. Ринок та його інфраструктура: торговельно-посередницька, виробнича, фінансово-кредитна, інформаційно-інноваційна, соціальна та інші. Економічна інтеграція України до Європейського Союзу.

Види підприємств та їх класифікація. Економічні особливості створення та діяльності різних видів підприємств. Об'єднання підприємств. Особливості створення та діяльності договірних і статутних об'єднань підприємств (асоціація (*association*), корпорація (*corporation*), концерн (*concern*), консорціум (*consortium*), картель (*cartel*), синдикат (*syndicate*), трест (*trust*), холдингова компанія (*holding company*), промислово-фінансова група (*industrial and financial group*)).

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 1, 2, 5-9, 13

Основний: 1, 2, 4

Додатковий: 5, 6, 9, 14, 16, 17, 18

Інтернет-ресурси: 1-6

Тема 2. Напрями та види господарської діяльності підприємства

Напрями та види господарської діяльності підприємства, повноваження у сфері управління ресурсами, планування діяльності, розпорядження доходами, прибутками, визначення напрямів реструктуризації та розвитку.

Підприємництво як вид господарської діяльності. Організаційні форми підприємництва. Мале підприємництво, особливості діяльності.

Основні напрями та форми участі держави і місцевого самоврядування у сфері господарювання. Державне регулювання

діяльності підприємства. Пряме державне регулювання діяльності підприємства: поняття та важелі адміністрування. Непряме державне регулювання діяльності підприємств: поняття, методи та важелі економічного регулювання. Система оподаткування діяльності підприємства. Податкова політика підприємства. Державна підтримка малого підприємництва.

Економічна та соціальна діяльність підприємства. Класифікація видів економічної діяльності підприємства за КВЕД ДК 009:2010. Гармонізація вітчизняного КВЕД з Міжнародною стандартною галузевою класифікацією всіх видів економічної діяльності (ISIC, Rev. 4 - 2008) та Класифікацією видів економічної діяльності ЄС (NACE, Rev. 2 - 2006).

Класифікація видів економічної діяльності підприємства за П(С)БО 1. Операційна діяльність як основний вид економічної діяльності підприємства. Характерні ознаки операційної діяльності.

Основні положення теорії організації виробництва. Організація виробничого процесу Виробничий процес, типи його організації. Виробничий цикл, його структура. Методи розрахунку показників виробничого циклу. Методи організації виробництва.

Особливості організації виробництва підприємств у промисловості, сільському господарстві, будівництві, складському господарстві, на транспорті. Економічні особливості господарської діяльності підприємств торгівлі, тимчасового розміщення та харчування, фінансової та страхової діяльності, інформації та телекомунікацій, сфери послуг.

Мета, функції, завдання, об'єкт та предмет зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Сутність фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Принципи та особливості організації фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Поняття, види, структура проектів інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства.

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 1, 2, 4, 10, 11

Основний: 1, 2, 4

Додатковий: 6, 11, 14, 16, 17

Інтернет-ресурси: 1-6

Тема 3. Основи планування діяльності підприємства

Інформаційне забезпечення оцінки та планування діяльності підприємства. Статистична та фінансова звітність підприємства. Економічне читання фінансової звітності підприємства (*financial statements of the enterprise*): (Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма 1) (Balance Sheet), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма 2) (Statement of profit and loss and other comprehensive income (P&L)), Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) (форма 3) та Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом) (форма 3-н) (*Cash-flow statement*). Взаємозв'язок фінансових звітів підприємства.

Зміст, об'єкт та предмет планування діяльності підприємства. Принципи та завдання планування діяльності підприємства.

Цілі діяльності підприємства як об'єкт планування: поняття та класифікація. Принципи формування системи цілей підприємства. Вимоги до цілей підприємства. Дерево економічних цілей підприємства: поняття та форми побудови.

Характеристика видів планування діяльності підприємства. Систематизація планів підприємства за ієрархічним рівнем планування, горизонтом, призначенням, рівнем управління, гнучкістю планових завдань. Бізнес-планування: сутність, призначення, систематизація.

Послідовність та характеристика етапів процесу планування діяльності підприємства. Зміст окремих етапів планової роботи.

Оцінка діяльності підприємства як базова складова процесу планування. Принципи, функції, методи та інструменти діагностики господарської діяльності підприємства.

Методи планування діяльності підприємства: економіко-математичний, економіко-статистичні, факторно-аналітичний, програмно-цільовий, балансовий, експериментальний, метод прямих розрахунків, інші.

Система поточних планів господарської діяльності підприємства: характеристика взаємозв'язку та призначення окремих видів планів. Система планових показників діяльності підприємства.

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 4, 7

Основний: 1-4.

Додатковий: 4, 7, 9, 14, 16, 25

Інтернет-ресурси: 1-5

Тема 4. Планування виробництва продукції та надання послуг підприємства

Загальна характеристика продукції (*products*), яку виробляє та реалізує підприємство. Класифікація продукції підприємства. Поняття «номенклатура» (*nomenclature*) та «асортимент» (*assortment*) продукції, що виробляється підприємством. Державний класифікатор продукції та послуг. Поняття якості продукції, показники, що її визначають. Класифікація товарів відповідно до Гармонізованої системи Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів.

Методи вимірювання продукції підприємства. Вартісна оцінка продукції. Поняття та методика визначення товарної (*commodity products*), валової (*gross products*), чистої (*net products*), реалізованої продукції (*sold products*), валового обороту підприємства.

Особливості вимірювання виробленої продукції підприємств у різних галузях промисловості, сільському господарстві, на будівництві, транспорті. Методи та показники вимірювання обсягів діяльності підприємств торгівлі, тимчасового розміщення та харчування, фінансової та страхової діяльності, інформації та телекомунікацій, сфери послуг.

Якість (*quality*) продукції, робіт, послуг: характеристика, інструменти оцінки. Управління якістю продукції, робіт та послуг. Стандартизація (*standardization*) та сертифікація (*certification*) продукції.

Міжнародна система менеджменту якості (*ISO*). Основні принципи системи менеджменту якості.

Конкурентоспроможність продукції, робіт, послуг: сутність, чинники, що її визначають, система забезпечення. Методика оцінки конкурентоспроможності продукції.

Зміст, завдання та місце програми виробництва в системі планів підприємства.

Базові положення та інформаційне забезпечення щодо обґрунтування програми виробництва підприємства. Основні інформаційні джерела оцінки та планування обсягів виробництва, реалізації продукції підприємства.

Оцінювання показників виробництва та реалізації продукції підприємства. Основні завдання, етапи, методи та інструменти оцінки показників виробництва та реалізації продукції підприємства. Фактори, що визначають обсяги виробництва та реалізації продукції.

Планування параметрів програми виробництва продукції: послідовність етапів, методи, інструменти. Визначення необхідного та

можливого обсягів виробництва продукції. Планування збуту продукції підприємства.

Особливості оцінки та планування обсягів виробництва продукції підприємств у промисловості, сільському господарстві, будівництві, складському господарстві, на транспорті.

Оперативне планування обсягів і ритмічності виробництва та реалізації продукції з урахуванням фактору сезонності. Резерви зростання обсягів виробництва та реалізації продукції.

Значення ресурсозбереження та напрями його забезпечення на виробництві.

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 1, 2, 13

Основний: 1-4

Додатковий: 7, 9, 11, 13, 14, 16, 21

Інтернет-ресурси: 3-5

Тема 5. Виробнича потужність підприємства

Поняття «виробнича потужність підприємства», економічний та інженерно-технологічний підходи до визначення виробничої потужності. Систематизація видів виробничої потужності підприємства.

Інформаційна база та послідовність етапів розрахунку виробничої потужності підприємства.

Системи та методи визначення виробничої потужності підприємства. Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних сферах економічної діяльності.

Статичні та динамічні показники виробничої потужності. Баланс виробничої потужності підприємства. Взаємозв'язок показників виробничої потужності та пропускної спроможності підприємства.

Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності, їх класифікація та характеристика. Резерви зростання виробничої потужності підприємства.

Спеціалізація (*specialization*), концентрація (*concentration*), кооперування (*co-operation*), комбінування (*combination*) та диверсифікація (*diversification*) як форми організації виробництва.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4

Додатковий: 7, 11, 14, 16, 17

Інтернет-ресурси: 3, 4

Тема 6. Ресурсний потенціал підприємства

Поняття та склад економічних ресурсів підприємства (*economic resources of the enterprise*). Систематизація видів економічних ресурсів підприємства.

Поняття ресурсного потенціалу (*resource potential*) підприємства. Складові ресурсного потенціалу та їх взаємозв'язок.

Особливості складу, формування та використання ресурсного потенціалу підприємств різних видів економічної діяльності. Особливості формування кадрового, фінансового, матеріального, репутаційного, технологічного, інформаційного, управлінського, інвестиційного, інноваційного потенціалу підприємства.

Фінансові ресурси підприємства. Власний капітал підприємства (*equity of the enterprise*): сутність, складові, функції, відмітні особливості формування та використання. Зовнішні та внутрішні джерела формування власного капіталу підприємства.

Позиковий капітал підприємства: сутність, складові, функції, відмінні особливості формування та використання. Основні джерела формування позикового капіталу підприємства.

Поняття, методи та показники оцінки ресурсного потенціалу підприємства. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу.

Чинники, що обумовлюють рівень використання ресурсного потенціалу. Основні напрями підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 1, 2, 3, 10, 11

Основний: 1-4

Додатковий: 7, 9, 14, 16, 18

Інтернет-ресурси: 3-6

Тема 7. Трудові ресурси та матеріальне стимулювання праці на підприємстві

Трудові ресурси підприємства та характеристика їх видів. Принципи та завдання формування трудових ресурсів підприємства. Фактори, що впливають на процес формування трудових ресурсів. Поняття м'яких навичок (*soft skills*) та вузько-професійних навичок (*hard skills*).

Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці, їх класифікація.

Основні напрями підвищення продуктивності праці. Методи стандартизації та нормування витрат праці на підприємстві.

Соціально-економічна сутність та основи організації оплати праці. Законодавство з праці. Державне регулювання оплати праці. Тарифна система: характеристика та сфера застосування. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Особливості оподаткування витрат на оплату праці підприємств різних видів економічної діяльності.

Системи стимулювання праці, види стимулів, їх взаємозв'язок з мотивами.

Характеристика форм та систем оплати праці. Основна та додаткова заробітна плата. Форми основної та додаткової заробітної плати. Системи преміювання на підприємстві. Соціальні виплати та пільги як стимулюючий фактор зростання продуктивності праці. Політика диференціації оплати праці на підприємстві. Застосування грейдингу в розробці системи оплати праці окремих категорій працівників.

Методичне забезпечення оцінки чисельності, продуктивності праці працівників та фонду оплати праці підприємства.

Раціоналізація витрат на оплату праці працівників підприємства, основні напрями та інструменти.

Зміст плану з праці та порядок його розробки. Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах. Планування чисельності працівників різних категорій, підрозділів підприємства. Методи планування фонду оплати праці.

Співробітництво України та ЄС у галузі зайнятості та соціальної політики. Багатосторонні трудові стандарти та угоди.

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 1, 5, 12, 13

Основний: 1-4

Додатковий: 6, 7, 9, 13, 14, 16

Інтернет-ресурси: 1-3

Тема 8. Матеріальні та нематеріальні ресурси підприємства

Поняття матеріальних ресурсів (*material resources*) підприємства, характеристика їх складу.

Сутність, склад та класифікація основних засобів (*fixed assets*) підприємства. Особливості формування та експлуатації основних засобів на підприємствах різних галузей промисловості, сільського

господарства, будівництва, транспорту, торгівлі, тимчасового розміщення та харчування, фінансової та страхової діяльності, інформації та телекомунікацій, сфери послуг.

Особливості оцінки основних засобів підприємства. Вартість та види вартості основних засобів підприємства.

Поняття зносу основних засобів підприємства. Види зносу основних засобів підприємства та особливості їх оцінки. Управління кругообігом основних засобів, повне і часткове їх відтворення. Амортизаційна (*depreciation policy*) та реіноваційна (*reinstatement policy*) політика підприємства. Оренда (*rent*) основних засобів.

Оцінка стану, руху, ефективності використання та відтворення основних засобів підприємства: сутність, інформаційна база, інструментарій, методи проведення. Планування потреби у основних засобах підприємства.

Поняття «нематеріальні ресурси» (*intangible resources*), їх види та характеристика. Оцінка нематеріальних ресурсів підприємства. Методи і способи оцінки нематеріальних ресурсів, їх вплив на процеси зростання вартості підприємства.

Напрями підвищення ефективності використання основних засобів та нематеріальних ресурсів підприємства.

Сутність та класифікація матеріальних запасів (*material stocks*) підприємства. Фактори, що визначають обсяг матеріальних запасів підприємства.

Особливості формування та обороту матеріальних запасів на підприємствах різних галузей промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту, торгівлі, тимчасового розміщення та харчування, фінансової та страхової діяльності, інформації та телекомунікацій, сфери послуг.

Оцінка матеріальних запасів підприємства: сутність, інформаційна база, інструментарій, методи проведення. Оборотність матеріальних запасів, її взаємозв'язок з ефективністю діяльності підприємства.

Мета та основні етапи планування потреби підприємства в матеріальних запасах. Сучасні методи управління товарно-матеріальними цінностями: модель оптимального економічного розміру, модель Уілсона, модель управління запасами з урахуванням знижок, з фіксованим розміром замовлення, з фіксованим інтервалом часу між замовленнями, зі встановленою періодичністю поповнення запасів до постійного рівня, модель мінімум-максимум.

Внутрішній контроль стану, руху, оборотності матеріальних запасів підприємства.

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 1, 4, 5, 11, 13

Основний: 1-4.

Додатковий: 6, 7, 9, 14, 16, 17

Інтернет-ресурси: 1-6

Тема 9. Інноваційна діяльність підприємства.

Економічна сутність інновацій (*innovations*). Класифікація інновацій за технологічними параметрами, за цільовими змінами, за ступенем радикальності, за причиною виникнення, за ефективністю інновацій. Етапи інноваційного процесу.

Інноваційна діяльність підприємства (*innovative activity*), характеристика напрямів її здійснення, вплив інноваційної діяльності на розвиток підприємства. Державне регулювання та підтримка інноваційної діяльності підприємства. Стандарти ЄС, що стосуються прав інтелектуальної власності.

Поняття інноваційного підприємства. Форми організації інноваційного підприємства: технологічний парк (*technological park*), науково-технологічний парк (технопарк) (*scientific and technological park (technopark)*), технополіс (*technopolis*), бізнес-інкубатор (*business incubator*), венчурне підприємство (*venture enterprise*).

Інноваційний цикл та показники дифузії інновацій на підприємстві.

Інноваційний потенціал підприємства, форми реалізації інноваційного потенціалу підприємства. Основні фактори, що впливають на інноваційну активність підприємства.

Критерії та показники оцінки результативності, ефективності інноваційної діяльності підприємства.

Організація моніторингу та контролю результатів інноваційної діяльності підприємства.

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 1, 4, 5, 11, 13

Основний: 1, 2, 4

Додатковий: 1, 7, 9, 11, 14, 16, 17

Інтернет-ресурси: 1-6, 8

Тема 10. Поточні витрати підприємства

Сутність понять «витрати» (*costs*), «поточні витрати» (*operating costs*) та «капітальні витрати» (*capital costs*) підприємства. Взаємозв'язок та взаємообумовленість ресурсів і поточних витрат підприємства. Характеристика складу поточних витрат підприємства. Особливості складу поточних витрат на підприємствах різних галузей промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту, торгівлі, тимчасового розміщення та харчування, фінансової та страхової діяльності, інформації та телекомунікацій, сфери послуг.

Класифікація поточних витрат для формування зовнішньої фінансової звітності: за функціональною ознакою, економічними елементами; для економічного обґрунтування управлінських рішень: за реагуванням на зміну обсягів діяльності, калькуляційними статтями, об'єктом віднесення витрат, рівнем реагування на управлінські рішення, можливістю уникнення втрат; для контролю та регулювання витрато місткості діяльності підприємства.

Поняття калькулювання витрат виробництва та реалізації продукції підприємства. Вибір калькуляційних одиниць. Методи калькулювання поточних витрат діяльності (стандарт-костінг (*Standart Costing*), директ-костінг (*Direct Costing*), CVP-аналіз (*Cost-Volume-Profit*), таргет-костінг (*Target Costing*), кайзен-костінг (*Kaizen Costing*), LCC – аналіз (*Life Cycle Costing*), Метод ABC (*Activity Based Costing*)).

Кошторис (*calculation*) поточних витрат виробництва та реалізації продукції: поняття, склад та методика складання. Особливості калькулювання поточних витрат на підприємствах різних видів економічної діяльності: промисловість, сільське господарство, будівництво, транспорт, тимчасове розміщення та харчування, інформація та телекомунікації.

Інформаційне забезпечення оцінки та планування поточних витрат підприємства. Методичні інструменти оцінки поточних витрат підприємства. Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства. Зміст та механізм дії операційного левериджу.

Резерви раціоналізації поточних витрат підприємства.

Планування поточних витрат підприємства: цілі, завдання, етапи та методи.

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 1, 3, 4, 5

Основний: 1-4.

Додатковий: 1, 2, 4, 6, 7, 9, 14, 16, 26

Інтернет-ресурси: 1-6

Тема 11. Фінансові результати діяльності підприємства

Сутність та функції фінансових результатів діяльності підприємства. Місце доходів та прибутків у системі фінансових результатів діяльності підприємства.

Доходи підприємства (*income of the enterprise*): економічна сутність та місце в системі результативних показників його діяльності. Класифікація доходів підприємства залежно від напрямів діяльності, джерел формування, підходів до оцінювання. Розкриття інформації про доходи підприємства у фінансовій звітності підприємства.

Сутність та механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства. Фактори, що впливають на доходи від операційної діяльності підприємства.

Джерела утворення доходів підприємства торгівлі. Послуги як джерело формування доходів підприємства торгівлі. Особливості формування доходів на підприємствах різних видів економічної діяльності: промисловість, сільське господарство, будівництво, транспорт, торгівля, тимчасове розміщення та харчування, інформація та телекомунікації, фінансова та страхова діяльність, сфера послуг.

Місце прибутку (*profit*) в системі економічних показників діяльності підприємства. Значення прибутку, джерела його утворення. Види та класифікація прибутку підприємства. Механізм формування чистого прибутку підприємства. Економічна сутність та застосування в оцінці діяльності підприємства показників *EBIT* та *EBITDA*.

Завдання та послідовність оцінки доходів та прибутків підприємства. Критичні обсяги фінансових результатів діяльності підприємства.

Планування доходів підприємства: цілі, завдання, етапи, методи планування, особливості і умови їх застосування.

Обґрунтування прибутку на плановий період: завдання та методичний інструментарій.

Поняття, класифікація, методика оцінки резервів зростання доходів, прибутків підприємства.

Планування розподілу прибутку. Основні напрями використання прибутку та фактори, що їх визначають.

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 1, 3, 4, 5

Основний: 1-4.

Додатковий: 4, 5, 9, 13, 14, 16, 27

Інтернет-ресурси: 1-6

Тема 12. Ефективність та конкурентоспроможність діяльності підприємства

Поняття ефекту як результату діяльності підприємства, аналітичного показника і критерію оцінки діяльності підприємства. Види ефекту. Ефективність діяльності підприємства (*efficiency of enterprise activity*): сутність та основні характеристики. Види ефективності діяльності підприємства: класифікація та характеристика.

Поняття рентабельність (*profitability*) діяльності підприємства як показник економічної ефективності, основні фактори, що впливають на економічну ефективність діяльності.

Методичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Критерії ефективності діяльності підприємства. Поняття та систематизація показників ефективності діяльності підприємства.

Ефективність, результативність та економічність в системі оцінки успішності діяльності підприємства.

Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства. Сутність конкурентоспроможності підприємства (*competitiveness of the enterprise*). Класифікація видів та параметри конкурентоспроможності підприємства. Систематизація факторів, що визначають конкурентоспроможність підприємства.

Вимоги до оцінки конкурентоспроможності підприємства. Структурно-логічна послідовність етапів оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Поняття та класифікація методів оцінки конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінки поточної конкурентоспроможності підприємства: основні характеристики та особливості застосування в перебігу оцінки статичних та динамічних показників конкурентоспроможності. Оцінка стратегічної конкурентоспроможності підприємства: основні методичні підходи та особливості їх застосування.

Інформаційне забезпечення оцінки конкурентоспроможності підприємства. Визначення підприємств-конкурентів. Напрями та об'єкти оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Обґрунтування заходів щодо зміцнення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Список рекомендованих джерел:

Нормативний: 1, 2, 3, 5, 10, 11, 13

Основний: 1-4.

Додатковий: 2, 4, 9, 10, 11, 14, 16, 20, 28

Інтернет-ресурси: 1-6

III. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

1.1. ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ» (СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ «ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»)

Назви тем	Кількість навчальних годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	Лекції	Практичні (семінарські) заняття / МК	Самостійна робота студентів	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Тема 1. Підприємство в системі ринкових відносин	16	4	2	10	Участь у дискусії Тестування Підготовка презентацій
Тема 2. Напрями діяльності підприємства	12	2	2	8	Участь у дискусії Тестування
Тема 3. Основи планування діяльності підприємства	16	4	2	10	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 4. Планування обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства	14	2	4	8	Опитування Тестування Вирішення задач
Тема 5. Виробнича потужність підприємства	12	2	2	8	Опитування тестування вирішення задач
Тема 6. Ресурсний потенціал підприємства	10	2	2	6	Участь у дискусії Вирішення задач Тестування
Тема 7. Трудові ресурси та матеріальне стимулювання праці на підприємстві	16	4	4	8	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач

Тема 8. Матеріальні та нематеріальні ресурси підприємства	16	4	4	8	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 9. Інноваційна діяльність підприємства	14	2	2	10	Опитування, Тестування, Вирішення задач
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Тема 10. Поточні витрати підприємства	16	4	4	8	Участь у дискусії Тестування, Вирішення задач
Тема 11. Фінансові результати діяльності підприємства	20	4	6	10	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 12. Ефективність та конкурентоспроможність підприємства	18	4	4	10	Участь у дискусії Тестування, Вирішення задач
РАЗОМ	180/6	38	38	104	
Підсумковий контроль				Екзамен	

1.2. Для студентів спеціальності 054 «Соціологія» (спеціалізація «Соціологія економічної діяльності»), спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», спеціальності 081 «Право» (спеціалізації: «Цивільне право і процес», «Фінансове право», «Правове забезпечення безпеки підприємницької діяльності», «Комерційне право»)

Назви тем	Кількість навчальних годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	Лекції	Практичні (семінарські) заняття / МК	студентівСамостійна робота	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Тема 1. Підприємство в системі ринкових відносин	14	2	2	10	Участь у дискусії Тестування Підготовка презентацій

Тема 2. Напрями діяльності підприємства	12	2	2	8	Участь у дискусії Тестування
Тема 3. Основи планування діяльності підприємства	18	4	2	12	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 4. Планування обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства	14	2	2	10	Опитування Тестування Вирішення задач
Тема 5. Виробнича потужність підприємства	14	2	2	10	Опитування тестування вирішення задач
<i>1</i>	2	3	4	5	6
Тема 6. Ресурсний потенціал підприємства	10	2	2	6	Участь у дискусії Вирішення задач Тестування
Тема 7. Трудові ресурси та матеріальне стимулювання праці на підприємстві	16	2	2	12	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 8. Матеріальні та нематеріальні ресурси підприємства	18	2	4	12	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 9. Інноваційна діяльність підприємства	16	2	2	12	Опитування, Тестування, Вирішення задач
Тема 10. Поточні витрати підприємства	14	2	2	10	Участь у дискусії Тестування , Вирішення задач
Тема 11. Фінансові результати діяльності підприємства	20	4	4	12	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 12. Ефективність та конкурентоспроможність підприємства	14	2	2	10	Участь у дискусії Тестування, Вирішення задач
РАЗОМ	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль				Екзамен	

1.3. Для студентів спеціальності 061 «Журналістика» (спеціалізація «Реклама і зв'язки з громадкістю»

Назви тем	Кількість навчальних годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	Лекції	Практичні (семінарські) заняття / МК	студентівСамостійна робота	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Тема 1. Підприємство в системі ринкових відносин	18	6	2	10	Участь у дискусії Тестування Підготовка презентацій
Тема 2. Напрями діяльності підприємства	10	2	2	6	Участь у дискусії Тестування
Тема 3. Основи планування діяльності підприємства	14	4	4	6	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 4. Планування обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства	14	4	4	6	Опитування Тестування Вирішення задач
Тема 5. Виробнича потужність підприємства	10	2	2	6	Опитування тестування вирішення задач
Тема 6. Ресурсний потенціал підприємства	8	2	2	4	Участь у дискусії Вирішення задач Тестування
Тема 7. Трудові ресурси та матеріальне стимулювання праці на підприємстві	18	6	6	6	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 8. Матеріальні та нематеріальні ресурси підприємства	18	6	6	6	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 9. Інноваційна діяльність підприємства	12	2	2	8	Опитування, Тестування, Вирішення задач

Тема 10. Поточні витрати підприємства	16	4	6	6	Участь у дискусії Тестування, Вирішення задач
Тема 11. Фінансові результати діяльності підприємства	22	6	8	8	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 12. Ефективність та конкурентоспроможність підприємства	20	6	6	8	Участь у дискусії Тестування, Вирішення задач
РАЗОМ	180/6	50	50	80	
Підсумковий контроль				Екзамен	

1.4. Для студентів спеціальності 075 «Маркетинг» (спеціалізація «Маркетинг», «Рекламний бізнес»), спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення» (спеціалізація «Інженерія програмного забезпечення»), спеціальності 122 «Комп'ютерні науки», спеціальності 125 «Кібербезпека» (спеціалізація «Безпека інформаційних і комунікаційних систем в економіці»)

Назви тем	Кількість навчальних годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	Лекції	Практичні (семінарські) заняття / МК	студентівСамостійна робота	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Тема 1. Підприємство в системі ринкових відносин	14	2	2	10	Участь у дискусії Тестування Підготовка презентацій
Тема 2. Напрями діяльності підприємства	10	2	2	6	Участь у дискусії Тестування
Тема 3. Основи планування діяльності підприємства	14	4	2	8	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач

Тема 4. Планування обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства	10	2	2	6	Опитування Тестування Вирішення задач
Тема 5. Виробнича потужність підприємства	10	2	2	6	Опитування тестування вирішення задач
Тема 6. Ресурсний потенціал підприємства	10	2	2	6	Участь у дискусії Вирішення задач Тестування
Тема 7. Трудові ресурси та матеріальне стимулювання праці на підприємстві	20	4	4	12	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 8. Матеріальні та нематеріальні ресурси підприємства	20	4	4	12	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 9. Інноваційна діяльність підприємства	14	2	2	10	Опитування, Тестування, Вирішення задач
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Тема 10. Поточні витрати підприємства	18	2	4	12	Участь у дискусії Тестування, Вирішення задач
Тема 11. Фінансові результати діяльності підприємства	20	4	4	12	Участь у дискусії Тестування Вирішення задач
Тема 12. Ефективність та конкурентоспроможність підприємства	20	4	4	12	Участь у дискусії Тестування, Вирішення задач
РАЗОМ	180/6	34	34	112	
Підсумковий контроль				Екзамен	

IV. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

<i>Результати навчання</i>	<i>Навчальна діяльність *</i>	<i>Робочий час студента, год.</i>	<i>Оцінка у балах</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Тема 1. Підприємство в системі ринкових відносин			
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність підприємства як первинну ланку економіки; - основні ознаки підприємства як суб'єкта і об'єкта ринкових відносин, - умови господарювання підприємства в системі ринкових відносин. 	<p>Лекція 1. Організаційно-економічні умови функціонування підприємства в системі ринкових відносин</p> <p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин. 2. Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. 3. Характеристика основних ознак підприємства. 4. Характеристика видів підприємств, їх класифікація. Об'єднання підприємств. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Нормативний: 1, 2, 5-9, 13 Основний: 1, 2, 4 Додатковий: 6, 9, 14, 16, 17, 18 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2 ¹ /1 ² /2 ³ /1 ⁴	

Примітки:

* Курсивом зазначені інтерактивні методи навчання

1 - спеціальність 053 «Психологія»;

2 - спеціальність 054 «Соціологія», спеціальності 081 «Право»;

3 - спеціальність 061 «Журналістика»;

4 - спеціальність 075 «Маркетинг», спеціальність 121 «Інженерія програмного забезпечення», спеціальність 125 «Кібербезпека»

<p>- сутність та особливості впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємства, - види підприємств та їх об'єднань; - теорії та моделі підприємства; - склад та особливості адміністрування основних податків, що сплачують підприємства.</p>	<p>Лекція 2. Зовнішнє середовище господарювання підприємства та регуляторна політика держави <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішнє середовище господарювання підприємства. 2. Регулювання діяльності підприємства. 3. Важелі прямого та непрямого державного регулювання діяльності підприємства. <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 2, 5-9, 13 Основний: 1, 2, 4 Додатковий: 6, 9, 14, 16, 17 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	<p>1¹/0,5²/2³/0,5⁴</p>	
<p>Вміти: - проводити статистичне спостереження бізнес-середовища підприємства; - формувати аналітичні висновки щодо бізнес-середовища підприємства</p>	<p>Лекція 3. Система оподаткування діяльності підприємств. <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та класифікація податків підприємства. 2. Загальна система оподаткування 2. Спрощена система оподаткування підприємств. <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 2, 5-9, 13 Основний: 1, 4 Додатковий: 1, 5 Інтернет-ресурси: 1-3</p>	<p>1¹/0,5²/2³/0,5⁴</p>	
	<p>Семінарське заняття</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. 2. Теорії та моделі підприємства 4. Зовнішнє середовище господарювання підприємства. 5. Регулювання діяльності підприємства. Важелі прямого та непрямого 	<p>2</p>	<p>5</p>

	<p>державного регулювання діяльності підприємства. 6. Система оподаткування діяльності підприємств. Тестування. <i>Презентація на тему: «Оцінка основних показників розвитку суб'єктів господарювання за останні п'ять років» (на основі даних Державної служби статистики України)</i></p>		
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>Підготовка до семінарського заняття з теми: вивчення основної та додаткової літератури, законодавчих та нормативних документів. <i>Питання для самостійного опрацювання:</i> 1. Теорії та моделі підприємства. 2. Економічні обмеження діяльності підприємства: склад та особливості прояву. 3. Податкова реформа в Україні. Підготовка до тестування. Підготовка презентації.</p>	10	5
Тема 2. Напрями діяльності підприємства			
<p>Знати: - основні напрямки та види діяльності підприємства, їх зміст та особливості; - особливості здійснення операційної діяльності підприємства; - основні положення теорії організації виробництва.</p> <p>Вміти: - орієнтуватися в</p>	<p style="text-align: center;">Лекція. Напрями діяльності підприємства <i>План лекції</i></p> <p>1. Напрями та види діяльності підприємства. 2. Операційна діяльність як основний вид економічної діяльності підприємства. 3. Сутність інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. 4. Мета, функції та завдання матеріально-технічного забезпечення підприємства. 5. Комерційно-збутова та маркетингова діяльність підприємства, її завдання та функції.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 2, 4, 10, 11 Основний: 1, 2, 4 Додатковий: 6, 11, 14, 16, 17</p>	2	

визначенні основних видів діяльності підприємства.	Інтернет-ресурси: 1-6		
	<p align="center">Семінарське заняття</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. 2. Особливості здійснення операційної діяльності підприємства. 3. Основні положення теорії організації виробництва. 4. Матеріально-технічного забезпечення, маркетингова та комерційна діяльність підприємства. <p>Тестування <i>Диспут на тему: «Основні напрями та форми участі держави і місцевого самоврядування у сфері господарювання підприємств»</i></p>	2	5
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>Вивчення основної та додаткової літератури, законодавчих та нормативних документів <i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види діяльності підприємства: ієрархія та взаємозв'язок. 2. Операційна діяльність підприємства – особливості здійснення. 3. Основні положення теорії організації виробництва. 4. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. <p>Підготовка до тестування Підготовка до диспуту</p>	$8^{1/8^2}/6^3/6^4$	3
Тема 3. Основи планування діяльності підприємства			
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зміст статистичної та фінансової звітності підприємства; - принципи формування цілей підприємства; 	<p><i>Лекція 1. Інформаційне забезпечення оцінки та планування діяльності підприємства.</i></p> <p align="center"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статистична та фінансова звітність підприємства. 2. Зміст статей Балансу (Звіту про фінансовий стан). 3. Зміст статей Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). 	2	

<p>- види планів діяльності підприємства; - методику планування на підприємстві.</p> <p>Вміти:</p> <p>- читати основні форми фінансової звітності підприємства; - застосовувати методи: економіко-математичний, економіко-статистичний, факторно-аналітичний, програмно-цільовий, балансовий, експериментальний, метод прямих розрахунків</p>	<p>4. Зміст статей Звіту про рух грошових коштів Список рекомендованих джерел: Нормативний: 4, 7 Основний: 1-4. Додатковий: 9, 14, 16. Інтернет-ресурси: 1-3, 5</p>		
	<p>Лекція 2. Планування діяльності підприємства <i>План лекції</i></p> <p>1. Планування діяльності підприємства: зміст, принципи, об'єкт та предмет. 2. Цілі діяльності підприємства як об'єкт планування: поняття, класифікація та принципи формування. 3. Систематизація планів діяльності підприємства 4. Характеристика етапів процесу планування діяльності підприємства 5. Методи планування та їх класифікація Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 4, 7, 9, 14, 16, 25 Інтернет-ресурси: 3-5</p>	2	
	<p>Практичне заняття 1</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами. 1. Характеристика статистичної та фінансової звітності підприємства. 2. Розкриття інформації за статтями фінансової звітності підприємства. 3. Взаємозв'язок фінансових звітів</p>	1 ¹ /1 ² /2 ³ /1 ⁴	
	<p>Практичне заняття 2</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами. 1. Особливості планування діяльності підприємства 2. Систематизація планів діяльності підприємства. 3. Основні етапи та методи планування діяльності підприємства.</p>	1 ¹ /1 ² /2 ³ /1 ⁴	5

	<p>4. Оцінка якості планів підприємства. Опрацювання практичних завдань по темі: Задача 1. Обґрунтування планових значень показників діяльності підприємства методом екстраполяції динамічних рядів та методом ковзної середньої. Задача 2. Визначення планових обсягів реалізації продукції підприємства на основі індексу сезонності. Задача 3. Розрахунок планового обсягу товарообороту підприємства на основі коефіцієнта еластичності до зміни грошових доходів населення району діяльності Тестування</p>		
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>Підготовка до занять з теми: вивчення основної та додаткової літератури, нормативних документів, підготовка до тестування. <i>Питання для самостійного опрацювання:</i> 1. Бізнес-планування: поняття, види, особливості застосування. 2. Бюджетування діяльності підприємства: поняття, цілі та завдання. 3. Оцінювання якості планів підприємства. Опрацювання задач, що винесені на самостійне розв'язання: Задача. Визначення основних планових показників підприємства різними методами Підготовка до тестування</p>	10 ¹ /12 ² /6 ³ /8 ⁴	
Тема 4. Планування обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства			
<p>Знати: - види продукції підприємства; - показники якості та конкурентоспроможності продукції підприємства; - основні принципи</p>	<p style="text-align: center;">Лекція 1. Продукція підприємства <i>План лекції</i></p> <p>1. Загальна характеристика та класифікація продукції підприємств. 2. Методи вимірювання кількісних та якісних показників, що характеризують вироблену підприємством продукцію. 3. <i>Якість та конкурентоспроможність продукції, методологія оцінювання.</i> Список рекомендованих джерел:</p>	1 ¹ /1 ² /2 ³ /1 ⁴	

<p>системи менеджменту якості; - інформаційні джерела оцінки та планування обсягів виробництва, реалізації продукції підприємства; - сутність та місце виробничої програми у системі планів підприємства; - основні етапи планування програми виробництва підприємства.</p>	<p>Нормативний: 1, 2, 13 Основний: 1-4 Додатковий: 7, 9, 11, 13, 14, 16, 21 Інтернет-ресурси: 3-5</p>		
<p>Вміги: - застосовувати методи вимірювання продукції підприємства.; - здійснювати вартісну оцінку продукції; - використовувати інструменти оцінки якості продукції; - проводити оцінку показників виробництва та реалізації продукції підприємства; - визначати необхідний</p>	<p>Лекція 2. Оцінка та планування програми виробництва підприємства <i>План лекції</i> 1. Інформаційні джерела оцінки та планування обсягів виробництва, реалізації продукції підприємства. 2. Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємств. 3. Методичні інструменти оцінки програми виробництва підприємства. 4. Основні етапи планування програми виробництва підприємства. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4 Додатковий: 7, 9, 11, 13, 14, 16, 21 Інтернет-ресурси: 3-5</p>	<p>1¹/1²/2³/1⁴</p>	
	<p>Практичне заняття 1 Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами: 1. Види продукції підприємства. 2. Фактори, що впливають на обсяг виробництва та реалізації продукції підприємства. 3. Основні показники виробничої програми. Опрацювання практичних завдань по темі: Задача. Оцінка показників виробничої програми підприємства.</p>	<p>2¹/1²/2³/1⁴</p>	
	<p>Практичне заняття 2 Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами: 1. Основні показники якості продукції підприємства. 2. Державні та галузеві стандарти якості.</p>	<p>2¹/1²/2³/1⁴</p>	<p>5</p>

<p>та можливий обсяг виробництва продукції.</p> <ul style="list-style-type: none"> - планувати обсяг збуту продукції підприємства; - визначати напрямки ресурсозбереження на виробництві. 	<p>3. Стандартизація та сертифікація продукції. Опрацювання практичних завдань по темі: Задача 1. Розрахунок рівня виконання планового завдання виробництва продукції щодо обсягу та асортименті. Задача 2. Обґрунтування необхідного обсягу виробництва та реалізації продукції підприємства. Тестування</p>		
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>Підготовка до занять з теми: вивчення основної та додаткової літератури, нормативних документів, підготовка до тестування. <i>Питання для самостійного опрацювання:</i> 1. Міжнародна система менеджменту якості (ISO). Основні принципи системи менеджменту якості. 2. Значення ресурсозбереження та напрями його забезпечення на виробництві. Опрацювання задач, що винесені на самостійне розв'язання: Задача. Розрахунок можливого обсягу виробництва та реалізації продукції підприємства на плановий рік. Підготовка до тестування</p>	8 ¹ /10 ² /6 ³ /6 ⁴	
Тема 5. Виробнича потужність підприємства			
<p style="text-align: center;">Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зміст поняття «виробнича потужність підприємства», - методика обґрунтування виробничої потужності; - показники оцінки виробничої потужності підприємства; - основні форми 	<p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття виробнича потужність підприємства. 2. Методи визначення виробничої потужності підприємства. 3. Динамічні та оцінні показники виробничої потужності підприємства. 4. Резерви збільшення виробничої потужності підприємства. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4 Додатковий: 7, 11, 14, 16, 17 Інтернет-ресурси: 3, 4</p>	2	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та</p>		

<p>організації виробництва;</p> <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати методи визначення виробничої потужності підприємства; - розраховувати статичні та динамічні показники виробничої потужності; - розробляти баланс виробничої потужності підприємства. 	<p>самостійно опрацьовані студентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепції трактування виробничої потужності підприємства. 2. Методи визначення та оцінні показники виробничої потужності підприємства. 3. Основні форми організації виробництва. <p>Опрацювання практичних завдань по темі.</p> <p>Задача 1. Визначення виробничої потужності підприємства через показники продуктивності обладнання.</p> <p>Задача 2. Визначення виробничої потужності підприємства через показники трудомісткості виготовлення продукції.</p> <p>Задача 3. Розрахунок динамічних показників виробничої програми підприємства.</p> <p>Тестування</p>	2	5
<ul style="list-style-type: none"> - визначати фактори, що впливають на виробничу потужність підприємства. 	<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>Підготовка до занять з теми: вивчення основної та додаткової літератури, нормативних документів,</p> <p><i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фактори, що впливають на збільшення виробничої потужності підприємства. 2. Основні форми організації виробництва: спеціалізація, концентрація, кооперування, комбінування та диверсифікація. <p>Опрацювання задач, що винесені на самостійне розв'язання:</p> <p>Задача. Обґрунтування резервів нарощення виробничої потужності підприємства.</p> <p>Підготовка до тестування.</p>	$8^1/10^2/6^3/6^4$	
Тема 6. Ресурсний потенціал підприємства			
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - види економічних ресурсів підприємства; - сутність та складові 	<p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види економічних ресурсів підприємства. 2. <i>Потенціал підприємства: поняття та складові. Особливості ресурсного потенціалу підприємств різних видів економічної</i> 	2	

<p>ресурсного потенціалу підприємства; - критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу; - теоретичних знань про методи його оцінки та чинники, що обумовлюють рівень використання.</p>	<p><i>діяльності.</i> 3. Взаємозв'язок окремих елементів ресурсного потенціалу підприємства. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу. 4. Напрямки підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства. Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 2, 3, 10, 11 Основний: 1-4 Додатковий: 7, 9, 14, 16, 18 Інтернет-ресурси: 3-6</p>		
<p>Вміти: - застосовувати методи та показники оцінки ресурсного потенціалу підприємства; - визначати чинники, що обумовлюють рівень використання ресурсного потенціалу; - розробляти напрямки підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.</p>	<p>Практичне заняття Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами: 1. Характеристика складових ресурсного потенціалу підприємства. 2. Напрямки оптимізації структури ресурсного потенціалу. Опрацювання практичних завдань по темі. Задача 1. Визначення основних показників ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства Задача 2. Оцінка ефективності використання виробничого потенціалу Задача 3. Комплексна оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства Тестування <i>Круглий стіл на тему: «Ключові показники оцінки кадрового, фінансового, матеріального, репутаційного, технологічного, інформаційного, управлінського, інвестиційного, інноваційного потенціалу підприємства»</i></p>	2	5
	<p>Самостійна робота Підготовка до заняття з теми: вивчення основної та додаткової літератури, нормативних документів, підготовка до тестування <i>Питання для самостійного опрацювання:</i> 1. Характеристика фінансових ресурсів підприємства та джерел їх формування.</p>	6 ¹ /6 ² /4 ³ /6 ⁴	2

	Підготовка до круглого столу Підготовка до тестування		
Тема 7 . Трудові ресурси та матеріальне стимулювання праці на підприємстві			
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність та види трудових ресурсів підприємства; - поняття продуктивності праці робітників; - методи стандартизації та нормування витрат праці на підприємстві; - методика оцінки формування та використання трудових ресурсів підприємства; - форми та системи оплати праці; - структуру заробітної плати; - напрямки державного регулювання оплати праці - системи стимулювання праці, види стимулів, їх взаємозв'язок з мотивами; - інструменти раціоналізації витрат на 	<p style="text-align: center;">Лекція 1. Сутність трудових ресурсів підприємства та оцінка ефективності їх використання</p> <p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Трудові ресурси підприємства: сутність та класифікація. 2. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. 3. Основні напрями підвищення продуктивності праці та ефективності використання трудових ресурсів підприємства. 4. Методика оцінки формування та використання трудових ресурсів підприємства. <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 5, 12, 13 Основний: 1-4 Додатковий: 6, 7, 9, 13, 14, 16 Інтернет-ресурси: 1-3</p>	2 ¹ /1 ² /2 ³ /2 ⁴	
	<p style="text-align: center;">Лекція 2. Система матеріального стимулювання праці працівників підприємства</p> <p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-економічна сутність та основи організації оплати праці. 2. Державне регулювання оплати праці. 3. Поняття та складові системи матеріального стимулювання праці працівників. <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 5, 12. Основний: 1-4. Додатковий: 6, 7, 9, 13, 14, 16 Інтернет-ресурси: 1-3</p>	1 ¹ /0,5 ² /2 ³ /1 ⁴	
	<p>Лекція 3. Оцінка та планування фонду оплати праці</p>		

<p>оплату працівників; праці; - зміст плану з праці; - методи планування фонду оплати праці.</p> <p>Вміти: - визначати фактори, що впливають на процес формування трудових ресурсів;</p>	<p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <p>1. Методичне забезпечення оцінки формування та використання фонду оплати праці підприємства. 2. Зміст плану з праці та порядок його розробки.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 12. Основний: 1-4. Додатковий: 6, 7, 9, 13, 14, 16 Інтернет-ресурси: 1-3</p>	<p>1¹/0,5²/2³/1⁴</p>	
<p>- здійснити оцінку формування та використання трудових ресурсів підприємства - обґрунтувати потреби підприємства у трудових ресурсах - визначати основні напрями підвищення продуктивності праці; - здійснити оцінку фонду оплати праці; - опрацювати методики визначення заробітної плати робітників за різними системами</p>	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 1</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <p>1. Класифікація персоналу підприємства. 2. Показники, що характеризують ефективність використання персоналу підприємства. 3. Показники, що характеризують обсяг, склад та рух персоналу у часі.</p> <p>Виконання практичних завдань по темі. Задача 1. Оцінка динаміки складу та структури працівників підприємства та оцінка впливу зміни чисельності персоналу на зміну валової продукції. Задача 2. Оцінка продуктивності праці та факторів, що вплинули на її зміну. Задача 3. Визначення облікової чисельності працівників. Розробка балансу робочого часу.</p>	<p>2¹/1²/2³/2⁴</p>	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 2</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <p>1. Структура заробітної плати. 2. Форми та системи оплати праці. 3. Напрямки державного регулювання оплати праці. 4. Фактори, що впливають на розмір заробітної плати працівників.</p> <p>Виконання практичних завдань по темі:</p>	<p>1¹/0,5²/2³/1⁴</p>	

оплати праці.	<p>Задача 1. Визначення планової чисельності робітників виходячи з норм виробітку продукції.</p> <p>Задача 2. Визначення планової чисельності робітників виходячи з нормативної трудомісткості виробництва продукції.</p> <p>Задача 3. Визначення заробітної плати робітника за різними системами оплати праці.</p>		
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 3</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Напрямки оцінки ефективності використання трудових ресурсів підприємства. 2. Планування коштів на оплату праці. <p>Тестування</p> <p><i>Дискусія на тему: «Вітчизняний та зарубіжний досвід формування ефективних систем стимулювання праці на підприємствах: як мотивувати працівників?»</i></p>	1 ¹ /0,5 ² /2 ³ /1 ⁴	10
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота.</p> <p>Підготовка до занять з теми: вивчення основної та додаткової літератури, нормативних документів.</p> <p><i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття м'яких навичок та вузько-професійних навичок працівників. 2. Особливості оподаткування витрат на оплату праці підприємств. 3. Основні чинники, що визначають рівень оплати праці. 4. Співробітництво України та ЄС у галузі зайнятості та соціальної політики. <p>Опрацювання задач, що винесені на самостійне розв'язання:</p> <p>Задача. Визначення заробітної плати робітника за різними формами та системами оплати праці.</p> <p>Підготовка до тестування</p> <p>Підготовка до дискусії</p>	8 ¹ /12 ² /6 ³ /12 ⁴	5

Тема 8. Матеріальні та нематеріальні ресурси підприємства			
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - склад та характеристику матеріальних ресурсів підприємства; - особливості оцінки основних засобів підприємства; - види зносу основних засобів підприємства; - види та характеристику нематеріальних ресурсів підприємства; - сутність та класифікацію матеріальних запасів; - послідовність та зміст етапів оцінки і планування основних засобів, нематеріальних ресурсів підприємства, окремих їх складових; - напрями внутрішнього контролю стану, руху, оборотності матеріальних запасів підприємства. 	<p>Лекція 1. Загальна характеристика матеріальних ресурсів та основних засобів підприємства</p> <p><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та класифікація матеріальних ресурсів підприємства. 2. Основні засоби підприємства: сутність, склад та класифікація. Особливості відтворення основних засобів підприємства. 3. Амортизація як інструмент відтворення основних засобів та джерело формування фінансових ресурсів: поняття та методи нарахування. 4. Нематеріальні ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація. 5. Особливості відтворення та амортизації нематеріальних ресурсів підприємства. <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 4, 5, 11, 13 Основний: 1-4. Додатковий: 6, 7, 9, 14, 16, 17 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2 ¹ /0,5 ² /2 ³ /2 ⁴	
	<p>Лекція 2. Основи оцінки та планування основних засобів та нематеріальних ресурсів підприємства</p> <p><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета та послідовність оцінки основних засобів та нематеріальних ресурсів підприємства. 2. Методичні інструменти оцінки стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства. 3. Методика оцінки нематеріальних ресурсів підприємства. 4. Основи планування потреби підприємства в основних засобах та нематеріальних ресурсах. <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 4, 5. Основний: 1-4.</p>	1 ¹ /1 ² /2 ³ /1 ⁴	

Вміти: - оцінити стан, рух, ефективність використання та відтворення основних засобів підприємства; - визначити потребу в основних засобах підприємства; - розрахувати амортизацію основних засобів і нематеріальних активів різними методами; - визначити напрями підвищення ефективності використання основних засобів та нематеріальних ресурсів підприємства; - визначити фактори, що впливають на обсяг матеріальних запасів підприємства; - здійснити оцінку матеріальних запасів підприємства; - застосовувати методи оцінки матеріальних	Додатковий: 7, 8, 9, 14, 16, 17. Інтернет-ресурси: 1-6		
	<p style="text-align: center;">Лекція 3. Матеріальні запаси підприємства <i>План лекції</i></p> 1. Сутність та класифікація матеріальних запасів підприємства. 2. Оцінка матеріальних запасів підприємства: сутність, інформаційна база, інструментарій, методи проведення. 3. Основні етапи планування потреби підприємства в матеріальних запасах. 4. Сучасні методи управління товарно-матеріальними цінностями. Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 4, 5. Основний: 1-4. Додатковий: 7, 8, 9, 14, 16, 17. Інтернет-ресурси: 1-6	1 ¹ /0,5 ² /2 ³ /1 ⁴	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 1</p> Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами: 1. Склад та характеристика матеріальних та нематеріальних ресурсів підприємства. 2. Оцінка вартості основних засобів та нематеріальних активів підприємства. 3. Особливості відтворення основних засобів та нематеріальних ресурсів підприємства. Виконання практичних завдань по темі: Задача 1. Оцінка стану та руху основних засобів підприємства Задача 2. Оцінка ефективності використання основних засобів та нематеріальних ресурсів підприємства. Задача 3. Розрахунок обсягу амортизаційних відрахувань для основних засобів підприємства з використанням різних підходів та методів.	2 ¹ /0,5 ² /2 ³ /2 ⁴	2

запасів; - визначити потребу підприємства в матеріальних запасах.	<i>Дискусія на тему: «Проблеми визначення вартості нематеріальних активів підприємства»</i>		
	<p align="center">Практичне заняття 2</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінка стану, руху, ефективності використання основних засобів та нематеріальних активів підприємства. 2. Методи планування потреби підприємства в основних засобах та нематеріальних ресурсах. 3. Фактори, що впливають на ефективність використання основних засобів та нематеріальних ресурсів підприємства. <p>Виконання практичних завдань по темі:</p> <p>Задача 1. Планування потреби підприємства в основних засобах</p> <p>Задача 2. Розрахунок обсягу амортизаційних відрахувань для нематеріальних ресурсів підприємства з використанням різних підходів та методів.</p> <p>Задача 3. Планування потреби підприємства у нематеріальних ресурсах та визначення джерел їх фінансування.</p> <p><i>Дискусія на тему: «Переваги та недоліки використання прискорених методів амортизації основних засобів підприємства»</i></p>	1 ¹ /1 ² /2 ³ /1 ⁴	3
	<p align="center">Практичне заняття 3.</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, види, особливості обороту матеріальних запасів підприємства. 2. Фактори, що визначають обсяг матеріальних запасів підприємства. 3. Визначення підходів до формування запасів підприємства. 4. Методи оцінки та планування матеріальних запасів. <p>Виконання практичних завдань по темі:</p> <p>Задача 1. Оцінка оборотності матеріальних запасів підприємства.</p> <p>Задача 2. Розрахунок виробничого та операційного циклів підприємства, оцінка факторів, що вплинули на динаміку їх значень.</p>	1 ¹ /0,5 ² /2 ³ /1 ⁴	5

	<p>Задача 3. Планування потреби підприємства у матеріальних запасах. Тестування</p>		
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>Підготовка до занять з теми: вивчення основної та додаткової літератури, нормативних документів. <i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості оцінки основних засобів та нематеріальних активів підприємства 2. Напрями підвищення ефективності використання основних засобів та нематеріальних ресурсів підприємства. 3. Внутрішній контроль стану, руху, оборотності матеріальних запасів підприємства. <p>Опрацювання задач, що винесені на самостійне розв'язання: Задача. Оцінка ефективності використання матеріальних запасів підприємства Підготовка до тестування. Підготовка до дискусій</p>	8 ¹ /12 ² /6 ³ /12 ⁴	
Тема 9. Інноваційна діяльність підприємства			
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Економічна сутність інновацій та їх класифікацію; - характеристику напрямів здійснення інноваційної діяльності підприємства; - механізм державного регулювання та підтримки інноваційної діяльності підприємства; 	<p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність новації, інновації, характеристика їх складу та структури. 2. <i>Інноваційна діяльність підприємства, характеристика напрямів її здійснення.</i> 3. Державне регулювання та підтримка інноваційної діяльності підприємства. 4. Критерії та показники оцінки результативності, ефективності інноваційної діяльності підприємства. <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 4, 5, 11, 13 Основний: 1, 2, 4 Додатковий: 1, 7, 9, 11, 14, 16, 17</p>	2	

<p>- сутність та форми організації інноваційного підприємства;</p> <p>- поняття та елементи інноваційного потенціалу підприємства;</p> <p>- методики оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства</p> <p>Вміти:</p> <p>- визначити фактори, що впливають на інноваційну активність підприємства;</p> <p>- оцінити результативність та ефективність інноваційної діяльності підприємства</p>	<p>Інтернет-ресурси: 1-6, 8</p> <p>Практичне заняття</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та класифікація інновацій підприємства. 2. Характеристика напрямків інноваційної діяльності підприємства. 3. Процес реалізації державної інноваційної політики підприємства. 4. Особливості життєвого циклу інновацій. 5. Методи оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства. <p>Опрацювання практичних завдань по темі.</p> <p>Задача 1. Оцінка життєвого циклу інновацій.</p> <p>Задача 2. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства</p> <p>Тестування</p> <p><i>Дискусія на тему: «Проблеми та перспективи інноваційної діяльності підприємств в Україні»</i></p>	2	5
	<p>Самостійна робота</p> <p>Підготовка до занять з теми: вивчення основної та додаткової літератури, нормативних документів.</p> <p><i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Життєвий цикл інновацій. 2. Форми організації інноваційного підприємства: технологічний парк, науково-технологічний парк (технопарк), технополіс, бізнес-інкубатор, венчурне підприємство. 3. Організація моніторингу та контролю результатів інноваційної діяльності підприємства. <p>Підготовка до тестування</p> <p>Підготовка до дискусії</p>	10 ¹ /12 ² /8 ³ /10 ⁴	
Тема 10. Поточні витрати підприємства			
<p>Знати:</p> <p>- сутність понять витрати, поточні</p>	<p>Лекція 1. Загальна характеристика витрат підприємства та їх класифікація</p> <p><i>План лекції</i></p>		

<p>витрати, та капітальні витрати підприємства; - склад та класифікацію поточних витрат підприємства; - методи та особливості калькулювання поточних витрат діяльності; - методичні інструменти оцінки та планування поточних витрат підприємства; - зміст та механізм дії операційного левериджу.</p> <p>Вміти: - здійснити калькулювання витрат виробництва та реалізації продукції підприємства; - скласти кошторис поточних витрат виробництва та реалізації продукції; - оцінити та здійснити планування поточних витрат підприємства; - визначити вплив</p>	<p>1. Загальна характеристика витрат та поточних витрат підприємства. 2. Систематизація поточних витрат підприємства. 3. Класифікація витрат за калькуляційними статтями та економічними елементами на підприємствах різних видів економічної діяльності 4. Механізм калькулювання продуктів та послуг підприємств. Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 3, 4, 5 Основний: 1-4. Додатковий: 6, 7, 9, 14, 16, 26 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	<p>2¹/1²/2³/1⁴</p>	
<p>Вміти: - здійснити калькулювання витрат виробництва та реалізації продукції підприємства; - скласти кошторис поточних витрат виробництва та реалізації продукції; - оцінити та здійснити планування поточних витрат підприємства; - визначити вплив</p>	<p>Лекція 2. Оцінка та планування поточних витрат підприємства. <i>План лекції</i></p> <p>1. Завдання, об'єкти та інформаційна база оцінки та планування поточних витрат підприємства. 2. Характеристика основних етапів оцінки поточних витрат підприємства. 3. Зміст та механізм дії виробничого левериджу. 4. Планування поточних витрат підприємства: етапи, методика розрахунків. Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 3, 4, 5 Основний: 1-4. Додатковий: 1, 2, 4, 5, 7, 8, 24.</p>	<p>2¹/1²/2³/1⁴</p>	
<p>Вміти: - здійснити калькулювання витрат виробництва та реалізації продукції підприємства; - скласти кошторис поточних витрат виробництва та реалізації продукції; - оцінити та здійснити планування поточних витрат підприємства; - визначити вплив</p>	<p>Практичне заняття 1 Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами: 1. Сутність та класифікація поточних витрат підприємства. 2. Особливості калькулювання на підприємствах. Опрацювання практичних завдань по темі: Задача 1. Оцінка та систематизація поточних витрат підприємства. Поділ витрат на умовно змінні та постійні.</p>	<p>1¹/0,5²/2³/1⁴</p>	

факторів на формування поточних витрат підприємства; - визначити резерви раціоналізації поточних витрат підприємства	Задача 2. Калькулювання поточних витрат на продукцію, послуги підприємства.		
	<p align="center">Практичне заняття 2</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <p>1. Методика оцінки поточних витрат підприємства. 2. Відносні показники, що характеризують витратомісткість та витратовіддачу діяльності підприємства. 3. Основні етапи планування поточних витрат підприємства. Опрацювання практичних завдань по темі: Задача 1. Планування витрат за техніко-економічним методом розрахунків Задача 2. Розрахунок планового кошторису проекту розвитку підприємства</p>	2 ¹ /1 ² /2 ³ /2 ⁴	
	<p align="center">Практичне заняття 3</p> <p>Опрацювання практичних завдань по темі. Задача 1. Визначення операційного левериджу підприємства. Тестування <i>Фасілітація на тему: «Резерви раціоналізації поточних витрат підприємства»</i></p>	1 ¹ /0,5 ² /2 ³ /1 ⁴	5
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>Підготовка до занять з теми: вивчення основної та додаткової літератури, нормативних документів. <i>Питання для самостійного опрацювання:</i> 1. Методи калькулювання поточних витрат діяльності. 2. Кошторис поточних витрат виробництва та реалізації продукції: поняття, склад та методика складання Опрацювання задач, що винесені на самостійне розв'язання: Задача. Обґрунтування кошторису проекту створення підприємства. Підготовка до тестування Підготовка до фасілітації.</p>	8 ¹ /10 ² /6 ³ /12 ⁴	
Тема 11. Фінансові результати діяльності підприємства			

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність та фінансових результатів діяльності підприємства; - економічну сутність доходів та їх місце в системі результативних показників діяльності підприємства; - сутність та механізм формування доходів підприємства; - види та класифікацію прибутку підприємства; - механізм формування прибутку підприємства; - основні напрями використання прибутку та фактори, що їх визначають. - послідовність етапів та методи оцінки та планування прибутку підприємства <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснити оцінку та визначити обсяг доходів підприємства у плановому періоді; - здійснити оцінку 	<p>Лекція 1. Загальна характеристика фінансових результатів та доходи підприємства <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансові результати діяльності підприємства: сутність та склад. 2. Доходи підприємства: поняття, класифікація. Особливості формування доходів підприємств різних видів економічної діяльності. 3. Фактори, що впливають на доходи підприємства. 4. Оцінка доходів підприємства: послідовність, цілі та методичні підходи. 5. Планування доходів підприємства: поняття, завдання, етапи, методи. <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 3, 4, 5 Основний: 1-4. Додатковий: 4, 5, 9, 13, 14, 16, 27 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	<p>1¹/1²/2³/1⁴</p>	
	<p>Лекція 2. Прибуток підприємства. <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства. 2. Види та класифікація прибутку підприємства. 3. Методика формування фінансових результатів діяльності підприємства. 4. Розподіл прибутку. Напрями використання прибутку підприємства. <p>Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 3, 4, 5 Основний: 1-4. Додатковий: 4, 5, 9, 13, 14, 16, 27 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	<p>1¹/1²/2³/1⁴</p>	
	<p>Лекція 3. Оцінка та планування фінансових результатів підприємства <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика сутності етапів оцінки фінансових результатів підприємства 2. Оцінка динаміки та структури фінансових результатів підприємства 	<p>2¹/2²/2³/2⁴</p>	

<p>ефективності цінової політики підприємства; - застосовувати методи вертикального, горизонтального та факторного аналізу прибутку підприємства; CVP-аналізу, - розрахувати показники рентабельності підприємства; - обґрунтувати розмір прибутку на плановий період; - визначити резерви зростання доходів, прибутків підприємства.</p>	<p>3. Показники рентабельності підприємства та фактори, що її визначають. 4. CVP-аналіз результатів діяльності підприємства. 5. Планування фінансових результатів діяльності підприємства. Нормативний: 1, 3, 4, 5 Основний: 1-4. Додатковий: 4, 5, 9, 13, 14, 16, 27 Інтернет-ресурси: 1-6</p>		
	<p>Практичне заняття 1. Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами. 1. Характеристика складових доходу підприємства. 2. Методи оцінки та планування доходів підприємства. Опрацювання практичних завдань по темі. Задача 1. Розрахунок критичних обсягів доходів та витрат підприємства. Задача 2. Планування доходів підприємства з використанням різних методів.</p>	2 ¹ /1 ² /2 ³ /1 ⁴	
	<p>Практичне заняття 2 Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами. 1. Сутність та значення прибутку як економічного показника та економічної категорії. 2. Порядок розрахунку основних видів прибутку підприємства. 3. Види дивідендної політики підприємства. Опрацювання практичних завдань по темі. Задача 1. Розрахунок валового прибутку, прибутку від операційної діяльності, прибутку до оподаткування, чистого прибутку підприємства. Задача 2. Розрахунок показників рентабельності підприємства. Задача 3. Діагностика факторів, що впливають на рентабельність підприємства.</p>	2 ¹ /2 ² /2 ³ /2 ⁴	
	<p>Практичне заняття 3 Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та</p>		

	<p>самостійно опрацьовані студентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи оцінки фінансових результатів підприємства. 2. Фактори, що впливають на формування та використання фінансових результатів підприємства. 3. Методи планування фінансових результатів підприємства <p>Опрацювання практичних завдань по темі. Задача 1. Визначення точки беззбитковості, точки мінімального рівня рентабельності, точки ліквідації, запасу фінансової міцності підприємства. Задача 2. Планування можливого та цільового прибутку підприємства</p> <p>Тестування <i>Модерація на тему: «Побудова «дерева проблем» підприємства</i></p>	2 ¹ /1 ² /2 ³ /1 ⁴	5
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>Підготовка до занять з теми: вивчення основної та додаткової літератури, нормативних документів. <i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості оподаткування прибутку підприємства. 2. Дивідендна політика підприємства. 3. Резерви підвищення прибутковості діяльності підприємства. <p>Опрацювання задач, що винесені на самостійне розв'язання: Задача 1. Розрахунок показників рентабельності підприємства (на основі фінансової звітності підприємства) Задача 2. Проведення CVP-аналізу (на основі фінансової звітності підприємства)</p> <p>Підготовка до тестування. Підготовка до модерації.</p>	10	5
Тема 12. Ефективність та конкурентоспроможність підприємства			
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність та види ефективності діяльності підприємства; - методичні засади 	<p style="text-align: center;">Лекція 1. Ефективність діяльності підприємства та система показників її оцінювання</p> <p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види ефективності діяльності підприємства. 2. Методичні прийоми оцінювання ефективності діяльності підприємства. 	1 ¹ /0,5 ² /2 ³ /1 ⁴	

<p>оцінки ефективності діяльності підприємства; - сутність конкурентоспроможності підприємства та склад основних її характеристик;</p>	<p>3. Розвиток концепції оцінювання результатів діяльності (здобутків) підприємства. Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 2, 3, 5, 10, 11, 13 Основний: 1-4. Додатковий: 2, 4, 9, 10, 11, 14, 16, 20, 28 Інтернет-ресурси: 1-6</p>		
<p>- склад конкурентних переваг підприємства; - методика оцінки конкурентоспроможності підприємства</p> <p>Вміти: - оцінити ефективність діяльності підприємства; - визначити напрями підвищення ефективності діяльності підприємства;</p>	<p>Лекція 2. Сутність конкурентоспроможності підприємства <i>План лекції</i></p> <p>1. Конкурентоспроможність підприємства: поняття, основні характеристики, класифікація. 2. <i>Конкурентні переваги як базис формування конкурентоспроможності підприємства.</i> 3. Систематизація факторів, що визначають конкурентоспроможність підприємства. Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 2, 3, 5, 10, 11, 13 Основний: 1-4. Додатковий: 2, 4, 7, 14, 16, 20, 24, 28 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	1 ¹ /0,5 ² /2 ³ /1 ⁴	
<p>- оцінити поточну та стратегічну конкурентоспроможність підприємства на підставі різних методів; - визначити фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємства; - обґрунтувати заходи щодо зміцнення</p>	<p>Лекція 3. Оцінка конкурентоспроможності підприємства <i>План лекції</i></p> <p>1. Вимоги до оцінки конкурентоспроможності підприємства. 2. Характеристика методів оцінки поточної конкурентоспроможності підприємства. 3. Основні методичні підходи до оцінки стратегічної конкурентоспроможності підприємства. 4. Напрями підвищення рівня ефективності та конкурентоспроможності підприємства. Список рекомендованих джерел: Нормативний: 1, 2, 3, 5, 10, 11, 13</p>	2 ¹ /1 ² /2 ³ /2 ⁴	

конкурентоспроможності підприємства на ринку.	<p>Основний: 1-4. Додатковий: 2, 4, 7, 14, 16, 20, 24, 28 Інтернет-ресурси: 1-6</p>		
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 1.</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність ефекту та ефективності. 2. Методи визначення ефективності діяльності підприємства. 3. Система показників ефективності використання окремих видів ресурсів підприємства. <p>Опрацювання практичних завдань по темі:</p> <p>Задача 1. Розрахунок показників ефективності діяльності підприємства: загальних, часткових за видами діяльності підприємства.</p> <p>Задача 2. Розрахунок показників ефективності операційної діяльності підприємства.</p>	2	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 2.</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види конкурентоспроможності підприємства. 2. Основні характеристики конкурентних переваг підприємства. 3. Фактори, що визначають зміну параметрів конкурентоспроможності підприємства. <p>Опрацювання практичних завдань по темі:</p> <p>Задача 1. Оцінка поточної конкурентоспроможності на основі статичних показників різними методами.</p> <p>Задача 2. Оцінка поточної конкурентоспроможності на основі динамічних показників.</p>	2	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 3.</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані студентами:</p>		

	<p>1. Класифікація методів оцінки поточної конкурентоспроможності підприємства.</p> <p>2. Основні показники оцінки стратегічного потенціалу підприємства.</p> <p>3. Загрози ефективності діяльності підприємства та резерви підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства.</p> <p>Опрацювання практичних завдань по темі: Тестування по темі. <i>Фасілітація на тему: «Напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємств»</i></p>		5
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>Підготовка до занять з теми: вивчення основної та додаткової літератури, нормативних документів.</p> <p><i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <p>1. Інформаційне забезпечення оцінки конкурентоспроможності підприємства.</p> <p>2. Управління конкурентоспроможністю підприємства.</p> <p>3. Внутрішні та зовнішні загрози щодо ефективності діяльності підприємства та конкурентоспроможності.</p> <p>4. Способи ведення конкуренції та виживання на ринку вітчизняних підприємств.</p> <p>Опрацювання задач, що винесені на самостійне розв'язання: Задача 1. Оцінка стратегічної конкурентоспроможності підприємства різними методами.</p> <p>Підготовка до тестування Підготовка до фасілітації</p>	10	3
Наукова робота			10
Разом за семестр		180	100
Підсумковий контроль		Екзамен	

V. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України: Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. з змінами та доповненнями // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Класифікатор видів економічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kved.com.ua/>.
3. Методичні рекомендації по формуванню собівартості продукції, робіт, послуг у промисловості. Наказ Міністерства промислової політики України № 373 від 09.07.2007р. з змінами та доповненнями – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua>
4. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні [з змінами та доповненнями]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SH000099.html
5. Податковий кодекс України: Закон України № 2856-VI від 23.12.2010 р. з змінами та доповненнями // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Про акціонерні товариства: Закон України №514-VI від 17.09.2008 р. з змінами та доповненнями // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Про господарські товариства: Закон України № 1576-XII від 19.09.1991 р. з змінами та доповненнями // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
9. Про захист економічної конкуренції: Закон України № 2211-III від 11.01.2001 р. з змінами та доповненнями // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
10. Про інвестиційну діяльність : Закон України №1560- XII від 18.09.1991 р. / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
11. Про інноваційну діяльність : Закон України №40-IV від 04.07.2002 р. / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
12. Про оплату праці: Закон України № 108/95-ВР від 24.03.1995 р. з змінами та доповненнями // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

13. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Основна література

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства : підручник. / І. М. Бойчик. – К.: Кондор-Видавництво, 2016.– 378 с.*

2. Економіка підприємства. Підручник / І.О.Чаюн, Г.М. Богославець, Л.Л.Стасюк, та інші. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 569 с.*

3. Економіка та фінанси підприємства: методика розв'язання практичних задач : навч. посіб. / [Л.О. Лігоненко, І.В. Височин, О.В. Корольова-Казанська та ін.]. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 336 с.

4. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – Вид. 2-ге перероб. і доп. – К.: Видавництво Ліра-К, 2017. – 596 с.

Додаткова література

1. Блакита Г. Інтегральна оцінка інноваційності діяльності підприємства / Г. Блакита, Г. Лановська // Вісник Київського національного торговельно – економічного університету, 2017. - №6(116).- С. 52-61.

2. Блакита Г. Методика CVР-аналізу: теорія та практика / Г. Блакита, В. Адаменко // Вісник Київського національного торговельно – економічного університету, 2019. - №2(124).- С. 76-90.

3. Бланк И.А. Управление прибылью. 3-е изд. / И.А. Бланк. - М.: Ника-Центр, 2007. – 768 с.

4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр Эльга, 2004.- 560 с.

5. Бланк И.А. Управление формированием капитала / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2000. – 512 с.

6. Гиль О.О. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : навч. посіб. / О. О. Гиль. – К.: Ліра-К, 2015. – 248 с.

* Джерела є в наявності в бібліотеці КНТЕУ

7. Горбач Л.М. Економіка підприємства. Навч. пос. К.: – Ліра-К, 2018. – 284 с.
8. *Городня Т. А. Економічна та фінансова діагностика : навч. посіб. / Т. А. Городня. – Львів : Магнолія, 2014. – 284 с.*
9. *Грибик І. І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика : навч. посіб. / І. І. Грибик. – К.: Ліра-К, 2014. – 428 с.*
10. *Дайновська С.М. Ціноутворення: підручник / за заг. ред. С.М. Дайновської. – К.: Київ. Нац. Торг. Екон. ун-т, 2009. – 320 с.*
11. *Економіка підприємства: навч. посіб. / О.О.Гетьман, В.М. Шаповал. - К.: ЦУЛ, 2006. – 487 с.*
12. *Економіка малого підприємства : навч. посіб. / Т. Г. Васильців, О. І. Іляш, Н. Г. Міценко ; за ред. д-ра екон. наук Т. Г. Васильціва. – К. : Знання, 2013. – 446 с.*
13. *Економіка підприємств : підручник / Ф. В. Горбонос, Г. В. Черевко, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик. – К. : „Знання”, 2010. – 463 с.*
14. *Економіка підприємства. Опорний конспект лекцій / І.О.Чаюн, Г.М. Богославець, Л.Л.Стасюк, та інші. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 124 с.*
15. *Економіка підприємства: компетентність і ефективність розвитку: монографія / [Пономаренко В. С. та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Пономаренка В. С. - Харків : ІНЖЕК, 2013. - 150 с.*
16. *Економіка підприємства: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів / І.В. Стояненко, В.Г. Андрєєва, Т.В. Ганущак та ін. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 176 с.*
17. *Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Шарко, Н. В. Мешкова-Кравченко, О. М. Радкевич ; Херсон. нац. техн. ун-т. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014 . – 483 с.*
18. *Економіка підприємства: формування компетентностей на основі тренінгів : навч. посіб. / За заг ред М. В. Афанасьєва. – К. : Ліра-К, 2013. – 360 с.*
19. *Економічна безпека підприємства: навч. посібник / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко – К: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.*
20. *Економічна діагностика : навч. посіб. / [Косянчук Т. Ф., Лук'янова В. В., Майорова Н. І., Швид В. В.]. – К. : Ліра-К, 2013. – 452 с.*
21. *Залуцький, І.Р. Планування і діагностика діяльності підприємств: навч. посібник / І.Р. Залуцький, В. М. Цимбалюк, С. Г. Шевченко. - Львів : Новий Світ-2000, 2011. - 320 с.*
22. *Круш П. В. Економіка (розрахунки фінансово- інвестиційних операцій в EXCELL) : навч. посіб. / П. В. Круш. – К. : Цул, 2014. – 256 с.*

23. Кузьмін О.Є. Бюджетування на підприємстві : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.Є. Кузьмін. – К. : Кондор, 2008. – 312 с.

24. Новікова Н. Конкурентоспроможність у системі економічного потенціалу підприємства // Н. Новікова, Т. Зубко // Вісник Київського національного торговельно – економічного університету, 2017. - №3(113).- С. 64-82.

25. Планування діяльності підприємств: навчальний посібник. [видання друге, доповнене і перероблене] / Н.П. Резнік, О.О. Непочатенко, Л.В. Транченко, О.М. Транченко, Р.І. Лопатюк. – К. : КиМУ, 2014. – 448 с.

26. Чаюн І.О. Актуальні проблеми управління поточними витратами підприємства./Чаюн І.О.// Економічна студія.Науково-практичний економічний журнал Львівської економічної фундації.-2017.-№2.

27. Ahuja H.L. Business Economics (Microeconomic Analysis), 13/e / S. Chand Publishing, 2016. – 702 p.

28. Taylor Mark P., Ashwin Andrew, Mankiw N. Gregory. Business Economics / Cengage Learning EMEA, 2013. - 640 p.

Періодичні видання

1. Відомості Верховної Ради України: Офіційне видання законів України, постанов Верховної Ради України. Зміни в адміністративно-територіальному поділі України.
2. Урядовий кур'єр: газета центральних органів виконавчої влади України.
3. Бізнес : український діловий щотижневик.
4. Вісник національного банку України (з додатком): періодичне видання Національного банку України.
5. Економіка і прогнозування: науково-аналітичний журнал Інституту економіки та прогнозування НАН України.
6. Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України: офіційне видання антимонопольного комітету України.
7. Економіка АПК: міжнародний науково-виробничий журнал.
8. Економіст: український науковий журнал.

Інтернет – ресурси

1. База даних «Загальне законодавство». [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. База даних «Загальне законодавство». [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.ligazakon.ua
3. Довідкова, методична та аналітична інформація, яка стосується управління підприємствами. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.finance.ua
4. Офіційний сайт державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.minfin.gov.ua.
6. Офіційний сайт міністерства економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
7. Фаховий науковий журнал «Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zt.knteu.kiev.ua/>
8. Фаховий науковий журнал «Вісник КНТЕУ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnik.knteu.kiev.ua/>